EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 17.12.2013
COM(2013) 755 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o povinném uvádění země původu nebo místa provenience u masa použitého jako složka

{SWD(2013) 437 final}

OBSAH

1. Úvod ... 3
2. Povinné označení původu – stručný přehled ... 3
3. Dodavatelský řetězec potravin s masem použitým jako složka v EU ... 4
3.1 Přehled informací o tomto odvětví EU ... 4
3.2 Spotřeba masa a masných výrobků ... 4
3.3 Výroba a výhled ... 4
3.4 Struktura odvětví produkce masa v EU ... 5
3.5 Stávající systém sledovatelnosti v EU ... 6
4. Postoj spotřebitelů k povinnému označení původu masa použitému jako složka ... 7
5. Možné scénáře a způsoby vyjádření původu týkající se poskytnutí označení původu pro maso použité jako složka ... 8
6. Posouzení dopadů a analýza nákladů a přínosů různých scénářů ... 9
6.1 Dopad na chování spotřebitelů ... 9
6.2 Ekonomické dopady ... 9
6.2.1 Provozní náklady provozovatelů potravinářských podniků ... 9
6.2.2 Konkurenceschopnost, obchodní a investiční toky ... 10
6.2.3 Administrativní zátěž pro podniky ... 11
6.2.4 Zátěž pro veřejné orgány ... 11
6.2.5 Náklady pro spotřebitele a možné sociální dopady ... 11
6.2.6 Dopady na životní prostředí ... 12
6.3 Výhody a nevýhody způsobů vyjádření původu podle scénářů č. 2 a 3 ... 12
7. Závěry ... 13

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o povinném uvádění země původu nebo místa provenience u masa použitého jako složka

1. ÚVOD

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (dále jen „nařízení o poskytování informací“)[1], které vstoupí v platnost 13. prosince 2014, zavádí soubor ustanovení o označování původu balených potravin určených k dodání konečnému spotřebiteli nebo do zařízení společného stravování. Ustanovení čl. 26 odst. 6 nařízení o poskytování informací požaduje, aby Komise předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o možnosti rozšířit povinné označení původu i na maso použité jako složka v balených potravinách.

Touto zprávou je tento požadavek splněn. Zpráva se dotýká všech druhů masa (např. hovězího, vepřového, drůbežího, skopového a kozího masa, zvěřiny, králičího masa, koňského masa) použitého jako složka v balených potravinách.

Hlavním cílem této zprávy je:

– posoudit postoj spotřebitelů k povinnému označení původu masa použitého jako složka,

– přezkoumat proveditelnost takového označení, a

– provést analýzu nákladů a přínosů zavedení takových opatření, včetně právního dopadu na vnitřní trh a dopadu na mezinárodní obchod.

K této zprávě je připojen pracovní dokument útvarů Komise, který poskytuje podrobné informace podtrhující zde uvedené závěry.

2. POVINNÉ OZNAČENÍ PŮVODU – STRUČNÝ PŘEHLED

Před přijetím nařízení o poskytování informací bylo povinné na konkrétních potravinách uvést označení původu. Označení původu je v současné době povinné pro nezpracované hovězí maso a výrobky z hovězího masa (např. mleté hovězí maso)[2] v důsledku krizové situace, která vznikla v souvislosti s bovinní spongiformní encefalopatií, a dále pro balené dovážené drůbeží maso, med, ovoce a zeleninu, ryby a olivový olej.

---

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004 (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 18).

[2] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 ze dne 17. července 2000 o systému identifikace a evidence skotu a o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 850/97 (Úř. věst. L 204, 11.8.2000, s. 1).

Nařízení o poskytování informací zavádí specifická ustanovení týkající se uvádění původu na potravinách na horizontálním základě. Zejména:

– čl. 26 odst. 2 písm. b) nařízení o poskytování informací požaduje povinné uvádění původu pro **balené nezpracované** vepřové, drůbeží, skopové a kozí **maso**. Způsoby tohoto povinného označení původu budou stanoveny v prováděcím aktu Komise,

– čl. 26 odst. 3 nařízení o poskytování informací stanoví, že pokud je uváděn původ potraviny a nejedná se o stejnou zemi nebo místo, z nichž pochází primární složka dané potraviny, uvede se rovněž původ primární složky nebo údaj, že se původ primární složky liší od původu potraviny. Způsoby pro použití těchto pravidel budou též stanoveny v prováděcím aktu Komise.

3. DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC POTRAVIN S MASEM POUŽITÝM JAKO SLOŽKA V EU

3.1. Přehled informací o tomto odvětví EU

Masný průmysl v EU představuje více než 13 000 společností, zaměstnává přibližně 350 000 osob a představuje obrat ve výši 85 miliard EUR.

Dodavatelský řetězec masa, které bude použito jako složka, je vysoce heterogenní jak z hlediska zapojených subjektů, tak z hlediska výrobků. K výrobkům mohou patřit jak relativně jednoduché masné výrobky, např. čerstvé maso s kořením / přídatnými látkami, tak i velmi vybrané masné výrobky, zejména v případě masných výrobků a vícesložkových potravin s masnými složkami. Mimoto je dodavatelský řetězec masa použitého jako složka vcelku složitý a zdlouhavý a zahrnuje několik kroků při výrobě a uvádění konečných výrobků na trh.

3.2. Spotřeba masa a masných výrobků

Převážná většina spotřebitelů v EU (83 %) jí maso nejméně dvakrát nebo třikrát týdně[3]. Kromě toho 88 % spotřebitelů ze zemí EU-27 si kupuje balené maso[4]. Ve většině případů se jedná o maso vepřové (49 %), drůbeží (29 %) a hovězí (19 %), zatímco skopové maso, kozí maso a jiné druhy masa představují pouze 3 % spotřeby masa v EU[5].

3.3. Výroba a výhled

Obecně je 30–50 % celkového objemu poraženého masa zpracováno na masné složky do potravin (většinou do mletého masa / masných polotovarů / masných výrobků). Celkem odhadovaných 70 % objemu produkce zpracovaného masa v EU pochází z vepřového masa, po němž následuje drůbeží maso (18 %), hovězí maso (10 %) a jiné druhy masa (2 %). V roce 2012 činila celková produkce čerstvého masa v EU 43,5 milionu tun ekvivalentu hmotnosti jatečně upraveného těla (přibližně 33,8 milionu tun ekvivalentu vykostěného masa). Podle střednědobých tržních prognóz celková výroba masa v EU po růstu v letech 2010 a 2011 v příštích dvou

[3] Posouzení dopadů – Pracovní dokument útvarů Komise – Povinné uvádění původu pro nezpracované vepřové, drůbeží, skopové a kozí maso, dosud nezveřejněno.

[4] Zprávu Komise o fungování trhu masa pro spotřebitele v Evropské unii z května 2013 naleznete na adrese: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/docs/mms_commission_report_en.pdf.

[5] Posouzení dopadů – Pracovní dokument útvarů Komise – Povinné uvádění původu pro nezpracované vepřové, drůbeží, skopové a kozí maso, dosud nezveřejněno.

letech klesne o 2 %. Po tomto snížení se očekává, že se celková výroba masa v desetiletém časovém horizontu postupně zotaví a v roce 2022 dosáhne téměř 45 milionů tun, což je přibližně stejná úroveň, jaká byla evidována v roce 2011[6].

3.4. Struktura odvětví produkce masa v EU

Masný průmysl EU charakterizuje nízká míra koncentrace, přičemž většina společností jsou malé a střední podniky (90 %). Tyto malé a střední podniky jsou vysoce specializované a působí nezávisle v různých stupních dodavatelského řetězce. Je zde i omezená vertikální integrace, zejména v odvětví vepřového masa a v odvětví hovězího masa, naopak v odvětví drůbežího masa spíše převládá.

Zpracovatelé masa si suroviny pořizují spíše od obchodníků na promptních trzích. Větší vertikálně integrované společnosti si suroviny pořizují většinou z jatek či bouráren/porcoven masa a od obchodníků.

Rozhodnutí týkající se zdrojů dodávek i časté změny ve skupině dodavatelů závisejí na dostupnosti vhodných surovin v dostatečném objemu, specifikacích standardní kvality určovaných kvalitativními specifikacemi konečných výrobků, konkurenceschopné ceně a potřebě se prostřednictvím změny dodavatelů rychle přizpůsobit jakýmkoli nedostatkům, narušením trhu a/nebo cenovým výkyvům. Z hlediska postupů týkajících se zdrojů dodávek si zpracovatelé masa v EU spíše pořizují nezpracované maso a jiné masné složky od více zdrojů. U vepřových výrobků je maso pořizováno především od více zdrojů v EU, zatímco u hovězích a drůbežích výrobků se vyskytuje převážně více zdrojů ze zemí EU a třetích zemí. Provozovatelé potravinářských podniků, a zejména malé a střední podniky, mají tendenci měnit své dodavatele třikrát či vícekrát ročně, aby zaručili náležitou úroveň surovin za dostupnou cenu.

Jakmile společnosti masné složky zpracují a zakomponují je do masných výrobků, jsou tyto výrobky poté dále prodávány maloobchodníkům / stravovacím zařízením / řezníkům bez ohledu na to, zda jsou ve formě plátků a/nebo balené.

Z důvodu charakteristik masného zpracovatelského průmyslu v EU a jeho složitosti se zdá, že ze strany zpracovatelů je omezená poptávka po informacích o původu masných složek. To se týká většinou konkrétních masných polotovarů pocházejících z jediného kusu masa (např. sušená šunka) nebo výrobků, u nichž je maso zahraničního původu specifickou podmínkou pro výrobní proces.

U většiny výrobků jsou suroviny dodávány ke zpracování již nakrájené, promíchané a/nebo upravené. Před dodáním do zpracovatelského závodu sice nejsou dodávány v podobě odřezků[7], ani nejsou smíchané, jedná se však často o směs surovin od různých dodavatelů.

Výrobci vícesložkových potravin s masnými složkami pořizují suroviny od široké škály dodavatelů v potravinovém řetězci (např. z bouráren/porcoven masa, od zpracovatelů, producentů strojně odděleného masa, velkoobchodníků nebo obchodníků); tyto subjekty nemají dostatečnou vyjednávací sílu na to, aby pro své dodavatele stanovily požadavky týkající se původu, jelikož dodávaná množství jsou v porovnání s jinými klíčovými kupujícími relativně malá.

---

[6] GŘ AGRI 2013: „Vyhlídky trhů se zemědělskými výrobky a příjmů v Evropské unii na období 2012–2020“, 2013.

[7] Odřezky jsou zbytky, které vznikají při porcování jatečně upraveného těla a mohou mít vysokou hodnotu.

Hlavními subjekty pro předávání informací o původu dalšímu článku potravinového řetězce jsou jatka a bourárny/porcovny masa. Čím vyšší je míra vertikální integrace a čím větší je podnik, tím je snadnější zajistit, aby informace o původu byly v potravinovém řetězci předávány dále. Naopak, čím jsou stadia bourání/porcování a zpracování složitější a čím je úroveň zpracování pokročilejší, tím se sledovatelnost pro účely označení původu stává složitější.

Průzkum malých a středních podniků

Na začátku roku 2013 byl proveden zvláštní průzkum prostřednictvím evropské sítě podniků (Enterprise Europe Network) pro účely zprávy Komise o možnosti rozšíření povinného označení původu na maso použité jako složka. Tohoto průzkumu se zúčastnilo 285 provozovatelů potravinářských podniků z 27 členských států EU. Hlavní zjištění týkající se struktury tohoto odvětví lze shrnout takto:

* Přibližně 51 % dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků působilo v odvětví produkce masa a výrobků z drůbežího masa, asi 33 % dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků působilo v odvětví výroby hotových pokrmů a dalších 31 % v odvětví zpracování a konzervování masa (přičemž někteří provozovatelé potravinářských podniků působí ve více než jednom odvětví). U téměř 80 % dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků se jednalo o výrobní podniky.

* Pokud jde o umístění obchodní/komerční činnosti dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků, 31% z nich uvedlo, že 81–100 % jejich činnosti se provádí na místě. U 64 % z nich není žádná část jejich výroby popsána jako „Intra EU“ (tj. omezena na jeden členský stát) a u 72 % není žádná část jejich výroby uvedena jako „Extra EU“.

* Pokud jde o původ jejich primárních surovin, 20 % dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků uvedlo, že jejich suroviny pocházejí z dané země, přičemž 44 % dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků uvedlo, že téměř žádné jejich suroviny nemají původ „Intra EU“, a 75 % uvedlo, že téměř žádné jejich suroviny nemají původ „Extra EU“.

* 58 % dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků nemá oddělené skladovací prostory pro suroviny z různých zdrojů.

* Podle dotazovaných provozovatelů potravinářských podniků je hlavní výhodou toho, že bude spotřebitel informován o provenienci masa, zejména skutečnost, že se jedná o ujištění o kvalitě výrobku (61 %) a že je možné snadněji rozlišovat mezi různými dostupnými výrobky (44 %).

3.5. Stávající systémy sledovatelnosti v EU

Stávající systémy sledovatelnosti v EU nejsou k předávání informací o původu v potravinovém řetězci vhodné z následujících důvodů:

– Stávající právní předpisy EU o sledovatelnosti vycházejí v první řadě z potřeby zajistit bezpečnost potravin[8]. Jsou nastaveny pouze „jeden krok dozadu – jeden krok dopředu“ v potravinovém řetězci, tj. provozovatelé potravinářských podniků musí být schopni identifikovat podniky, jimž byly jejich výrobky dodány, a vysledovat vstupy surovin zpět k jejich nejbližšímu dodavateli. U potravin živočišného původu jsou stanoveny požadavky na předávání podrobnějších informací v rámci potravinového řetězce[9]. Tyto požadavky sledovatelnosti však nepředpokládají snadno dostupné informace o původu.

[8] Článek 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst L 31, 1.2.2002, s. 1).

[9] Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 931/2011 ze dne 19. září 2011 o požadavcích na sledovatelnost stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 pro potraviny živočišného původu (Úř. věst. L 242, 20.9.2011, s. 2).

V důsledku toho není na úrovni EU v současné době vyžadována „kumulativní sledovatelnost pro účely určení původu“.

– Pokud existují podrobnější systémy sledovatelnosti, liší se podle různých živočišných druhů a nepřesahují do fáze nezpracovaného masa (tj. jatka/balírny).

Z důvodu struktury dodavatelského řetězce a neexistence jakéhokoli významného zájmu o tyto informace „od podniku k podniku“ má přenos informací o původu tendenci se zastavit v předchozích stadiích dodavatelského řetězce (jatka a bourárny/porcovny masa).

4. POSTOJ SPOTŘEBITELŮ K POVINNÉMU OZNAČENÍ PŮVODU MASA POUŽITÉMU JAKO SLOŽKA

Podle studie FCEC[10] je původ potravinářských výrobků obecně pátým nejdůležitějším mezi 11 zvažovanými aspekty, které ovlivňují rozhodnutí spotřebitelů o nákupu (47,4 %), a sice po chuti (82 %), datu minimální trvanlivosti / doporučené spotřeby (62 %), vzhledu (61,3 %) a ceně (48,3 %). Kromě toho je podle studie s názvem „GfK consumer study on the meat market“[11] země původu čtvrtým zásadním informačním aspektem (z celkově 15), který spotřebitelé vyhledávají, když si kupují masné výrobky, a to u 48 % spotřebitelů v EU, bez velkých rozdílů mezi EU15 a EU12. Hledisko původu následuje za datem minimální trvanlivosti / doporučené spotřeby (68 %), cenou za kilogram (67 %) a cenou (67 %). Spotřebitelé v EU se kromě toho budou dívat na zemi původu pravděpodobně spíše při nákupu čerstvého masa včetně masných polotovarů (45 %) než při nákupu masných výrobků (38 %)[12].

Při podrobnějším zkoumání různých druhů zpracovaných masných výrobků vyplývá z výsledků studie FCEC, že pro více než 90 % respondentů z řad spotřebitelů je důležité, aby byl původ označen[13]. Kromě toho z této studie vyplývají tato zjištění:

- velká většina spotřebitelů by ráda věděla víc o původu masa v případě všech tří skupin masných výrobků,
- spotřebitelé ve všech případech uvádějí velký zájem o informaci o „*zemi, kde bylo maso vyrobeno“*: téměř polovina spotřebitelů (průměr EU) vyžaduje tuto úroveň podrobnosti údajů o původu, zatímco zhruba jen jedna třetina spotřebitelů požaduje nějakou jinou úroveň podrobnosti (buď obecnější, jako „*vyrobeno v EU nebo mimo EU*“, nebo konkrétnější, jako „*země, kde se zvíře narodilo / bylo chováno / poraženo“*),
- ve všech případech existují významné rozdíly mezi členskými státy, jelikož v některých členských státech prokazují spotřebitelé konzistentně větší (nebo menší) zájem o informace o původu než v jiných[14].

---

10 Příloha D (spotřebitelský průzkum) dosud nepublikované studie s názvem *„Study on the application of rules on voluntary origin labelling of foods and on the mandatory indication of country of origin or place of provenance of meat used as an ingredient“*, *(dále jen „studie FCEC“)*. Vzhledem ke skutečnosti, že spotřebitelský průzkum FCEC probíhal v době skandálu s koňským masem (prosinec 2012 – březen 2013), který ovlivnil důvěru spotřebitelů v odvětví masných výrobků / výrobků s obsahem masa, nelze vyloučit, že tento faktor mohl ovlivnit výsledky studie.

11 Tato studie byla provedena před rokem 2013, tj. před skandálem s koňským masem.

12 Pracovní dokument útvarů Komise, s. 22–28.

13 Studie FCEC, s. 10.

Během konzultací provedených v minulosti a ve vztahu k masu a masným výrobkům byl také pro spotřebitele původ spojen s bezpečností. Některé důvody pro to, aby se vyžadovaly informace o původu potravin (např. podpora lokální výroby, charakteristiky výrobku, etické a environmentální otázky), jsou sice oprávněné, ale ostatní citované důvody nejsou relevantní. Tak je tomu zejména v tom případě, kdy původ souvisí s bezpečností, jelikož výrobky vyprodukované kdekoliv v EU nebo dovezené do EU jsou již podle definice „bezpečné“[15].

Spotřebitelé v současné době kupují maso s označením původu méně často, než chtějí, a to kvůli ceně. Tato cenová citlivost se odráží zejména v malé „ochotě spotřebitelů platit“ za označení původu masa použitého jako složka[16]. Při prvním zvýšení ceny nad základní cenu (+5–9 % v závislosti na míře požadovaných informací) výrazně klesá ochota spotřebitelů platit, tj. o 60–80 %, a s každým dalším zvýšením ceny klesá ještě více. Tento trend postihuje bez významných vzájemných rozdílů všechny výrobky, o nichž pojednává tato zpráva.

Tato zjištění potvrzují „paradox“ neboli nesoulad mezi zájmem spotřebitelů o označení původu a ochotou za tyto informace platit. Spotřebitelé by měli o takové informace zájem – s co nejvyšší mírou podrobnosti, pokud by tyto informace byly nabízeny bez zvýšení ceny. Spotřebitelé si obecně nejsou vědomi dodatečných nákladů souvisejících s označením původu a jsou přesvědčeni, že se omezují pouze na „náklady na inkoust navíc k natištění informací“[17]. Tento paradox se také projevuje v rozdílu mezi záměry a skutečným nákupním chováním, který byl sledován v řadě studií, přičemž důležitým faktorem, který vysvětluje tento rozdíl, je cena[18]. Pokud má povinné označení původu za následek zvýšení ceny pro spotřebitele, spotřeba potravin s masem použitým jako složka by mohla klesnout.

5. MOŽNÉ SCÉNÁŘE A ZPŮSOBY VYJÁDŘENÍ PŮVODU TÝKAJÍCÍ SE POSKYTNUTÍ OZNAČENÍ PŮVODU PRO MASO POUŽITÉ JAKO SLOŽKA

Pro účely této zprávy jsou vybrány tyto scénáře[19]:

– Scénář č. 1 – zachování označení původu na dobrovolném základě,

– Scénář č. 2 – zavedení povinného označení původu na základě a) EU / mimo území EU nebo b) země EU / třetí země,

– Scénář č. 3 – zavedení povinného označení původu s uvedením členského státu nebo třetí země.

Pro určení původu podle scénářů č. 2 a 3 byly studovány různé způsoby pro tři hlavní kategorie dotčených výrobků ve vzestupném pořadí zpracování:

• Kategorie I: masné polotovary a výrobky ze strojně odděleného masa:

---

14 Tyto rozdíly jsou podrobně popsány v pracovním dokumentu útvarů Komise, s. 30–32.

15 Pracovní dokument útvarů Komise s. 40.

16 Příloha D studie FCEC.

17 *„Study on mandatory origin labelling for pig, poultry and sheep and goat meat“* (Studie o povinném označení původu vepřového, drůbežího, skopového a kozího masa“), institut LEI Wageningen University (2013).

18 Studie FCEC, s. 25.

19 Další scénáře (tj. povinné označení uvádějící místo provenience na vyšší nebo nižší úrovni než zemi, povinné označení původu na základě původu rozděleného do tří stadií – „narození, odchov a porážka“, nebo povinné označení původu pouze na základě místa narození nebo místa narození a porážky nebo pouze místa porážky) byly považovány za neproveditelné, a tudíž nebyly podrobeny detailní analýze.

– původ definován podle celního kodexu, tj. země, v níž byla složka získána v celku nebo v níž došlo k poslednímu podstatnému zpracování masné složky,

– informace o původu týkající se provenience suroviny, tj. místo minimální doby chovu před porážkou a místo porážky.

- Kategorie II: Masné výrobky:
  – původ definován podle celního kodexu, tj. země, v níž byla složka získána v celku nebo v níž došlo k jejímu poslednímu podstatnému zpracování masné složky,
  – informace o původu týkající se provenience suroviny, tj. místo minimální doby chovu před porážkou a místo porážky.
- Kategorie III: Vícesložkové potraviny s masnou složkou (masnými složkami):
  – původ definován podle celního kodexu, tj. země, v níž byla složka získána v celku nebo v níž došlo k jejímu poslednímu podstatnému zpracování masné složky,
  – informace o původu týkající se provenience suroviny, tj. místo minimální doby chovu před porážkou a místo porážky.

6. POSOUZENÍ DOPADŮ A ANALÝZA NÁKLADŮ A PŘÍNOSŮ RŮZNÝCH SCÉNÁŘŮ

6.1. Dopad na chování spotřebitelů

Označení původu poskytuje spotřebitelům dodatečné informace, aby se mohli informovaně rozhodnout o tom, které potraviny chtějí nakupovat a konzumovat. Označení původu obecně spojují mnozí spotřebitelé s řadou pozitivních atributů, včetně kvality. Je obtížné odhadnout dopad označování původu na spotřebitele, pokud jde o analýzu nákladů a přínosů.

Podle scénáře č. 1 by informace o původu masné složky (masných složek) nebyly spotřebitelům poskytovány systematicky. Jako takový plně nezajišťuje uspokojivé řešení pro poptávku spotřebitelů po informacích o původu, ačkoli lépe odpovídá malé ochotě spotřebitelů platit za další informace o původu.

Scénáře č. 2 a 3 by spotřebitelům poskytovaly informace o původu masa použitého jako složka systematicky. Scénář č. 2, který je méně informativní než scénář č. 3, lze považovat za příliš obecný a nestojí za jakékoli zvýšení ceny, které by způsobil. Scénář č. 3 by spotřebitelům poskytoval užitečné informace.

Možné zvýšení ceny však může mít negativní dopad na spotřebu masných výrobků.

6.2. Ekonomické dopady

6.2.1. Provozní náklady provozovatelů potravinářských podniků

Na základě scénáře č. 1 nevznikají v porovnání se současnou situací žádné další provozní výzvy. Tento scénář může být vhodnější v případech, kdy ve výrobním procesu dochází ke smíchání masa původem z EU a ze třetích zemí. Provozní náklady (např. výrobní náklady, náklady na získání masa od zdrojů a náklady na sledovatelnost) by byly zachovány na minimální úrovni.

Scénáře č. 2 a 3 by představovaly provozní výzvy a vyžadovaly by radikální úpravy zejména s ohledem na masné složky smíšeného původu (EU / třetí země).

Provozovatelům potravinářských podniků by pravděpodobně vznikly následující značné dodatečné provozní náklady:

– Rozsah dodatečných nákladů by mohl různý, jelikož by závisely na konkrétní provozní situaci dotčeného provozovatele potravinářského podniku, dotčených živočišných druzích a typu stávajícího systému sledovatelnosti.

– Nejvíce postiženými nákladovými položkami by pravděpodobně byly: úprava postupů týkajících se zdrojů dodávek, možné změny ve skupině dodavatelů, přechod na menší výrobní šarže, úprava výrobního procesu za účelem rozdělení podle původu v rámci areálu, úprava balení/označení a zavedení/úprava systémů sledovatelnosti.

– Dodatečné náklady u scénáře č. 2 se budou pravděpodobně pohybovat od zanedbatelné částky až do výše 25 %, zatímco u scénáře č. 3 se budou pravděpodobně pohybovat od +15–20 % do 50 %. Dodatečné náklady na sledovatelnost jsou odhadovány v rozmezí od +3 % do +10 % celkových výrobních nákladů.

– Bude pravděpodobně negativně ovlivněn obchod s odřezky a tukem. Vzhledem k obtížnosti zavést vhodný systém sledovatelnosti se očekává, že provozovatelé potravinářských podniků budou takové produkty používat ve stále menší míře. Výsledkem by mohly být další ztráty, které jsou odhadovány na 10 % obratu jatek a bouráren/porcoven masa. Dopad by však z velké části závisel na použitelných způsobech určování označení původu.

6.2.2. Konkurenceschopnost, obchodní a investiční toky

Dopad na konkurenceschopnost a obchod uvnitř EU / mezinárodní obchod podle scénáře č. 1 by byl minimální.

Scénáře č. 2 a 3 budou mít na konkurenceschopnost a obchod uvnitř EU pravděpodobně následující dopad:

– Pravděpodobně by došlo ke změnám v dodavatelském řetězci, které by dále způsobovaly segmentaci obchodu a snížil by se počet zprostředkovatelů a počet masných složek. Ve skutečnosti provozovatelé potravinářských podniků považují za nákladově efektivnější spíše úpravu struktury dodávek (zdroje dodávek, velikosti šarží, omezení zprostředkovatelů) než modernizaci vnitřních systémů sledovatelnosti.

– Provozovatelé potravinářských podniků by pravděpodobně čelili vyšším cenám, protože jejich celková dodavatelská základna by se omezila.

– Omezena by byla i odbytiště masných složek smíšeného původu nebo odřezků/tuku.

– Mělo by to negativní dopad na provozovatele potravinářských podniků používajících masné složky v porovnání s provozovateli potravinářských podniků, kteří takové složky nepoužívají.

– Pravděpodobné jsou změny obchodních toků uvnitř EU pro živá zvířata, nezpracované maso a masné složky.

– V rámci scénáře č. 3 může vzniknout riziko segmentace trhu s potravinářskými výrobky.

Scénáře č. 2 a 3 budou mít na mezinárodní obchod pravděpodobně následující dopad:

– Pravděpodobné jsou změny geografické struktury / objemu obchodních toků mezi EU a třetími zeměmi. V tomto ohledu se provozovatelé potravinářských podniků v EU podle všeho přeorientují na dodavatele z EU, aby se vyhnuli komplikacím spojeným s původem surovin z několika zemí EU a třetích zemí.

– Provozovatelům potravinářských podniků ve třetích zemích pravděpodobně vzniknou dodatečné náklady, zejména v rámci scénáře č. 3.

Tyto dopady by se dotkly zejména těch třetích zemí, které v současné době vyvážejí významná množství nezpracovaného masa / masných složek do EU: Thajsko a Brazílie u drůbeže a Brazílie a Argentina u hovězího masa. Avšak rozsah dopadu bude záviset na případných vnitrostátních předpisech zavedených v souvislosti s označením původu[20]. Vepřové a skopové maso ke zpracování se fakticky nedováží.

6.2.3. Administrativní zátěž pro podniky

Scénář č. 1 by přinesl zanedbatelnou administrativní zátěž, a to pouze pro podniky, které uvádějí původ konečné potraviny, a tento původ se odlišuje od původu primární masné složky (primárních masných složek). Zanedbatelná zátěž se odhaduje i v případě scénáře č. 2. Avšak v rámci scénáře č. 3 může dodatečná administrativní zátěž způsobit nárůst celkových výrobních nákladů o 8–12 %.

6.2.4. Zátěž pro veřejné orgány

Neočekává se, že scénář č. 1 přinese dodatečné náklady na kontrolu vyjma nákladů způsobených všeobecným uplatňováním čl. 26 odst. 3 nařízení o poskytování informací.

Nárůst nákladů na kontrolu o 10–30 % se ale očekává v rámci scénáře č. 2 (v menší míře) a č. 3 v závislosti na míře podrobností požadovaných informací o původu. Tento nárůst by se týkal spíše počtu potřebných zaměstnanců, zatímco u scénáře č. 3 by tento nárůst mohl také zahrnovat dodatečný čas zaměstnanců, protože náklady na zajištění souladu s předpisy by se opíraly především o kontroly dokumentů. Pokud nebudou navýšeny finanční prostředky přidělené kontrolním orgánům ze státních rozpočtů, což se v současném ekonomickém prostředí zdá pravděpodobné, může očekávaný nárůst počtu zaměstnanců / času zaměstnanců vést ke snížení četnosti kontrol nebo ke změně priorit, které mohou mít také za následek zvýšené riziko podvodů. Zátěž pro veřejné orgány by se však mohla zmírnit v případě, že budou za provádění oficiálních kontrol zavedeny poplatky.

6.2.5. Náklady pro spotřebitele a možné sociální dopady

Očekává se, že poskytování informací o původu způsobí zvýšené náklady, z nichž zhruba 90 % přejde podle odhadů na spotřebitele a pouhých 10 % na výrobce. Tyto procentní podíly se mohou lišit v závislosti na odvětví, dotčené zemi a míře vertikální integrace a koncentrace trhu.

Scénář č. 1 pravděpodobně celkové zvýšení cen nezpůsobí. Pokud však bude uváděn původ, přejdou dodatečné náklady pravděpodobně na spotřebitele s tím, že výrobky se budou prodávat za vyšší cenu.

Výsledkem scénářů č. 2 a 3 bude pravděpodobně celkové zvýšení maloobchodní ceny, která by ve scénáři č. 3 byla vyšší. Jako takový může scénář č. 3 – a v menší míře scénář č. 2 – způsobit pokles spotřeby masných výrobků. K dalším sociálním

[20] Například se zdá, že v Brazílii jsou sledovatelnost a označení původu v současnosti zajišťovány na úrovni země na základě místa zemědělské činnosti a chovu.

dopadům může také patřit: segmentace trhu u spotřeby masa, úprava vzorců zdrojů dodávek, rušení zprostředkovatelů a negativní dopad na zaměstnanost.

6.2.6. Dopady na životní prostředí

Dopad scénáře č. 1 na životní prostředí bude pravděpodobně minimální. Scénář č. 2 i scénář č. 3 pravděpodobně zvýší odpadní složky, zejména v případě odřezků/tuku. Scénář č. 3 by mohl také poskytnout pobídku ke spotřebě výrobků vyrobených v okolí.

6.3. Výhody a nevýhody způsobů vyjádření původu podle scénářů č. 2 a 3

V níže uvedené tabulce jsou shrnuty výhody a nevýhody způsobů vyjádření původu zvažovaných ve scénáři č. 2 a 3 (povinné označení původu):

Způsoby vyjádření podle scénářů č. 2 a 3		**Výhody**	**Nevýhody**
Kategorie I: masné polotovary / strojně oddělené maso	Země, v níž byla složka získána v celku nebo v níž došlo k jejímu poslednímu podstatnému zpracování (celní kodex).	– Poskytuje spotřebiteli užitečné informace. – Odřezky a tuk by mohly být používány jako složky, pokud bude jako země původu určena země, v níž došlo k poslednímu podstatnému zpracování.	– Dodatečné systémy sledovatelnosti. – Zavádění by mohlo být náročné, pokud by se jednalo o vícečetný původ. – Odřezky a tuk se pravděpodobně nepoužijí jako složky v případech, kdy je původ určen jako místo minimálního chovu před porážkou, vzhledem k problémům se skladováním/sledovatelností.
	Místo minimálního chovu před porážkou + místo porážky.	– Klade větší důraz na provenienci suroviny, pokud složka nebyla v celku získána v jedné zemi.	– Dodatečné systémy sledovatelnosti. – Zavádění by mohlo být náročné, pokud by se jednalo o vícečetný původ. – Odřezky a tuk se pravděpodobně nepoužijí jako složky, vzhledem k problémům se skladováním/sledovatelností.
Kategorie II: masné výrobky	Země, v níž byla složka získána v celku nebo v níž došlo k jejímu poslednímu podstatnému zpracování (celní kodex).	– Klade větší důraz na místo zpracování, přičemž se uplatňuje země, v níž došlo k poslednímu podstatnému zpracování. – Technicky proveditelné pro provozovatele potravinářských	– Neposkytuje žádné informace o provenienci surovin, přičemž se uplatňuje země, v níž došlo k poslednímu podstatnému zpracování.

		podniků. – Praktičtější, pokud se jedná o vícečetný původ. – Odřezky a tuk by mohly být používány jako složky.	
	Místo minimálního chovu před porážkou + místo porážky.	– Klade větší důraz na provenienci suroviny, pokud složka nebyla v celku získána v jedné zemi.	– Neposkytuje žádné informace o místě zpracování. – Dodatečné systémy sledovatelnosti. – Obzvláště náročné, pokud se jedná o vícečetný původ. – Odřezky a tuk se pravděpodobně nepoužijí jako složky, vzhledem k problémům se skladováním/sledovatelností.
Kategorie III: vícesložkové potraviny s masem použitým jako složka	Země, v níž byla složka zcela získána nebo v níž došlo k jejímu poslednímu podstatnému zpracování (celní kodex).	– Klade větší důraz na místo zpracování, přičemž se uplatňuje země, v níž došlo k poslednímu podstatnému zpracování. – Odřezky a tuk by mohly být používány jako složky.	– Neposkytuje žádné informace o provenienci surovin, přičemž se uplatňuje země, v níž došlo k poslednímu podstatnému zpracování. – Dodatečné systémy sledovatelnosti. – Obzvláště náročné, pokud se jedná o vícečetný původ.
	Místo minimálního chovu před porážkou + místo porážky.	– Klade větší důraz na provenienci suroviny, pokud složka nebyla v celku získána v jedné zemi.	– Neposkytuje žádné informace o místě zpracování. – Dodatečné systémy sledovatelnosti. – Obzvláště náročné, pokud by se jednalo o vícečetný původ. – Odřezky a tuk se pravděpodobně nepoužijí jako složky, vzhledem k problémům se skladováním/sledovatelností.

7. ZÁVĚRY

Zájem spotřebitelů o označení původu masných složek se jeví jako velmi výrazný. Existují značné rozdíly mezi jednotlivými členskými státy, pokud jde o preference spotřebitelů a porozumění informacím o původu, jakož i o úrovně motivace / důvody

pro takové informace. Celkový výrazný zájem spotřebitelů o označení původu se a) z hlediska nejdůležitějších faktorů ovlivňujících volbu spotřebitelů řadí za cenu a kvalitativní/smyslové aspekty a b) neodráží se v příslušné „ochotě spotřebitelů platit“. Když se cena zvýší o méně než 10 %, ochota spotřebitelů platit klesá, a to o 60–80 %.

Proveditelnost a dopad označení původu závisejí z velké míry na povaze a použitelných způsobech vyjádření původu, jakož i na povaze dotčených produktů. Pro účely této zprávy byly zkoumány tři scénáře:

– scénář č. 1 – zachování označení původu na dobrovolném základě,

– scénář č. 2 – zavedení povinného označení původu na základě a) EU / mimo EU nebo b) země EU / třetí země,

– scénář č. 3 – zavedení povinného označení původu s uvedením členského státu nebo třetí země.

Na základě scénáře č. 1 by provozovatelům potravinářských podniků nevznikly žádné další provozní výzvy, neboť provozní náklady, dopad na obchod EU a mezinárodní obchod, administrativní zátěž, zátěž pro veřejné orgány a dodatečné náklady přesunuté na spotřebitele by byly udržovány na minimální úrovni. Tento scénář by však nezajistil plně uspokojivé řešení pro poptávku spotřebitelů po informacích o původu.

Scénář č. 2 (v menší míře) i scénář č. 3 by řešily potřebu spotřebitelů, pokud jde o informace o původu, ale představovaly by provozní výzvy a vyžadovaly by radikální úpravy potravinového řetězce. Scénář č. 2 je považován za proveditelnější než scénář č. 3. Konkrétně:

Scénář č. 2 by reagoval na poptávku spotřebitelů po informacích o původu, ale lze ho považovat za příliš obecný a neodpovídající jakémukoli následnému zvýšení ceny v důsledku dodatečných provozních nákladů pro provozovatele potravinářských podniků (v rozmezí od zanedbatelné částky až do výše 25 %). Pokud jde o konkurenceschopnost a obchod, mohou změny v dodavatelském řetězci způsobit segmentaci trhu a snížení počtu zprostředkovatelů a počtu masných složek. Pokud jde o mezinárodní obchod, bude mít tento scénář pravděpodobně za následek změny obchodních toků s rizikem, že provozovatelé potravinářských podniků v EU se přeorientují na dodavatele z EU, a vzniknou i dodatečné náklady pro provozovatele potravinářských podniků ve třetích zemích. Odhaduje se, že administrativní zátěž pro provozovatele potravinářských podniků bude zanedbatelná, očekává se však, že zátěž pro orgány veřejné správy se zvýší o 10–30 %.

Scénář č. 3 by na jedné straně poskytl smysluplné informace spotřebitelům, jelikož většina z nich má zájem dozvědět se více informací o původu masa v případě všech tří skupin masných výrobků, a bude také pravděpodobně obnášet dodatečné náklady pro provozovatele potravinářských podniků, což povede ke zvýšení cen v závislosti na povaze masné složky (složek) a konečném produktu (konečných produktech), což by mohlo ovlivnit spotřebu. Dodatečné provozní náklady pro provozovatele potravinářských podniků se budou podle tohoto scénáře pohybovat pravděpodobně v rozmezí od +15–20 % až 50 %. Pokud jde o konkurenceschopnost a obchod, dopad by byl podobný, i když markantnější než dopad u scénáře č. 2. Dodatečná administrativní zátěž může způsobit nárůst celkových výrobních nákladů o 8–12 %, zatímco zátěž pro veřejné orgány bude pravděpodobně vyšší než u scénáře č. 2. Náklady však budou vyšší v rámci scénáře č. 3. Pokud nebudou navýšeny finanční

prostředky přidělené kontrolním orgánům ze státních rozpočtů, což je v současném ekonomickém prostředí převládající trend, pravděpodobně dojde ke snížení četnosti kontrol nebo změně priorit. Náklady na úřední kontroly by zmírnilo možné uložení poplatků za provádění úředních kontrol.

Komise se domnívá, že všechny uvedené možné scénáře obnášejí výhody i nevýhody, o nichž je potřeba intenzivně diskutovat s Radou a Evropským parlamentem. Na základě těchto diskusí Komise zváží, zda je třeba podniknout další kroky, případně jaké. Mezi ně může patřit předložení legislativního návrhu na regulaci označování původu masa použitého jako složka v potravinách.